

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

УХВАЛЕНО

Вченою радою університету

Протокол № __ від 1.03.2017 р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В
ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

Тернопіль 2017

Це Положення розроблено на основі “Положення про дистанційне навчання” (наказ МОН України № 466 від 25.04.2013 р.), змін та доповнень до “Положення про дистанційне навчання” (наказ МОН України № 660 від 01.06.2013 р.), “Вимог до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими напрямами і спеціальностями” (наказ МОН України № 1518 від 31.10.2013 р.), Закону України “Про вищу освіту” № 1556-VII від 01.07.2014 р.

1. Загальні положення

1.1. Положення визначає основні засади організації та запровадження дистанційного навчання в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (ТНПУ).

1.2. Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інфокомунікаційних технологій.

1.3. Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування в навчанні сучасних інфокомунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу в навчальні заклади, підвищення кваліфікації та підготовки іноземців.

1.4. У Положенні терміни й поняття вживаються в таких значеннях:

- асинхронний режим, взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою в часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі або інші засоби, передбачені електронним навчально-методичним комплексом навчальної дисципліни;

- електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни (ЕНМКНД), дистанційний курс, електронний курс – систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), які доступні через мережу Інтернет, локальну мережу за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів;

- дистанційна форма навчання, форма організації навчального процесу в ТНПУ, яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень;

- інфокомунікаційні технології дистанційного навчання, технології створення, накопичення, зберігання та доступу до ЕНМКНД, а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інфокомунікацій;

- психолого-педагогічні технології дистанційного навчання, система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання й розвитку особистості;

- синхронний режим, взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно використовують один із засобів інфокомунікацій (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо) передбачених ЕНМКНД;

- система управління дистанційним навчанням, програмне забезпечення, призначене для організації навчального процесу та контролю за навчанням через Інтернет та/або локальну мережу;

- система управління навчальними ресурсами, спеціальне програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення та надання доступу до ЕНМКНД, забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до ресурсів ЕНМКНД та управління дистанційним навчанням;

- суб'єкти дистанційного навчання, особи, які навчаються (студент, слухач), та особи, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання;

- технології дистанційного навчання, комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інфокомунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання в навчальних закладах та наукових установах.

2. Реалізація дистанційного навчання

2.1. Дистанційне навчання в університеті реалізується шляхом:

- застосування дистанційної форми навчання як окремої форми навчання для **акредитованих** спеціальностей;
- застосування дистанційної форми (**електронного**) навчання для вивчення окремих дисциплін денної форми навчання;
- використання технологій дистанційного (**електронного**) навчання для забезпечення самостійної роботи студентів;

2.3. Підготовка, перепідготовка, за дистанційною формою навчання здійснюються за ліцензованими, акредитованими (атестованими) напрямками підготовки (спеціальностями).

2.4. Навчальний процес за дистанційною формою організовується відповідно до робочих навчальних планів за умови їх адаптації до дистанційної форми навчання.

2.5. Термін навчання за дистанційною формою встановлюється ТНПУ і має бути не меншим, ніж за денною формою за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, напрямками підготовки та спеціальностями.

2.6. Кількість студентів, що навчаються за дистанційною формою, визначається відповідно до рішення вченої ради ТНПУ, в межах ліцензованого обсягу підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації, спеціалізації) за заочною формою навчання та/або в межах ліцензованого обсягу підготовки до вступу у вищий навчальний заклад, підготовки іноземців.

2.7. ЕНМКНД, що використовуються в ТНПУ для забезпечення навчального процесу за дистанційною формою навчання, повинні відповідати вимогам “Положення про електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни” затвердженого вченою радою ТНПУ.

2.8. Технічне, методичне забезпечення та координацію навчання за дистанційною формою здійснює центр дистанційного навчання.

2.9. Технології дистанційного навчання для вивчення окремих дисциплін можуть використовуватися для денної, заочної, та екстернатної форм навчання.

2.10. Рішення про використання технологій дистанційного навчання в навчальному процесі ТНПУ приймає вчена рада університету.

3. Особливості організації навчального процесу за дистанційною формою навчання

3.1. Навчальний процес за дистанційною формою навчання здійснюється в таких формах: самостійна робота; навчальні заняття; практична підготовка; контрольні заходи. Основною формою організації навчального процесу за дистанційною формою є самостійна робота.

3.2. Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: лекція, семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інше.

3.3. Лекція, консультація, семінар проводяться дистанційно в синхронному або асинхронному режимі з використанням інфокомунікаційних технологій відповідно до навчального плану.

3.4. Розповсюдження навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується системою управління навчальними ресурсами, засобами інфокомунікаційних технологій для проведення аудіо, відео конференцій.

3.5. Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

3.6. Лабораторне заняття проводиться дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій або очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях.

3.7. До інших видів навчальних занять під час здійснення навчального процесу можуть відноситись ділові ігри, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись дистанційно в синхронному або асинхронному режимі або очно, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

3.8. Навчальні практики для студентів, які навчаються за дистанційною формою навчання, проводяться за окремо затвердженою вченою радою програмою.

3.9. Контрольні заходи з навчальної дисципліни у процесі підготовки фахівців за дистанційною формою навчання в ТНПУ включають проміжний (тематичний, модульний), підсумковий та інші, визначені відповідними нормативними документами, контролі знань, набутих студентом у процесі навчання.

3.10. Контрольні заходи в ТНПУ здійснюються відповідно до рішення кафедри, очно або дистанційно з використанням можливостей системи управління навчальними ресурсами, засобів інфокомунікаційних технологій.

3.11. Виконання модульного та підсумкового контролю, захист курсових робіт у дистанційному режимі можливі тільки за умови наявності засобів: відео і аудіо зв'язку; віддаленої ідентифікації студента (веб-камера, мікрофон, скенер відбитків пальців тощо); запису сеансу віддаленої (дистанційної) роботи студента.

3.12. Захист курсових робіт, підсумковий контроль у віддаленому режимі здійснюється з одночасним записом сеансу зв'язку.

3.13. Порядок виконання, **програмне та технічне забезпечення проведення** модульного та підсумкового контролю, захисту курсових робіт у віддаленому (дистанційному) режимі погоджується із центром дистанційного навчання університету.

3.14. Державна атестація під час підготовки фахівців за дистанційною формою навчання здійснюється згідно з статтею 6 закону України “Про вищу освіту”.

4. Особливості організації навчального процесу з використанням технологій дистанційного навчання

4.1. Використання технологій дистанційного навчання зорієнтоване насамперед на такі категорії студентів:

- особи з особливими потребами;
- обдаровані особи, які спроможні самостійно або прискорено опанувати навчальні програми;
- особи, які проживають у географічно віддалених і важкодоступних до ТНПУ населених пунктах;
- студенти, які за умовами праці перебувають тривалий час за межами населеного пункту, в якому розташований ТНПУ, студенти, які за сімейними обставинами (декретна відпустка тощо) та за станом здоров'я не можуть систематично відвідувати університет;
- особи, які готуються до вступу в ТНПУ;
- громадяни України, які тимчасово або постійно проживають за кордоном.

4.2. Технології дистанційного навчання можуть використовуватись у ТНПУ для проведення занять під час карантину; вивченні додаткових (факультативних) предметів; навчанні студентів під час хвороби; дистанційних олімпіад, конкурсів; отриманні консультацій тощо.

4.3. Професійно-практична підготовка здійснюється за дистанційною формою та/або очно у вигляді виробничого навчання, виробничої практики і проводиться в навчально-виробничих майстернях, на тренажерах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві або із використанням технологій дистанційного навчання за наявності відповідних ЕНМКНД і можливостей доступу до них.

4.4. Навчання студентів із особливими потребами (у тому числі з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, психічними розладами) передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання під час здійснення усіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей їх розвитку.

4.5. Під час здійснення навчального процесу за будь-якою формою, технології дистанційного (електронного) навчання можуть використовуватись для методичного та дидактичного забезпечення самостійної роботи, контрольних заходів, а також під час навчальних занять.

4.6. Переведення окремих дисциплін для спеціальностей денної форми для проведення занять за дистанційною формою здійснюється за рішенням кафедри після експертної оцінки ЕНМКНД центром дистанційного навчання.

5. Забезпечення дистанційного навчання

5.1. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання включає ЕНМКНД, який містить:

- методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних, інфокомунікаційних технологій дистанційного навчання;

- критерії, програмні та технічні засоби контролю якості дистанційного навчання;

- змістовне, дидактичне та методичне наповнення електронних навчально-методичних комплексів (дистанційних курсів) відповідно до навчального плану/навчальної програми підготовки.

5.2. Структура та порядок публікації та використання ЕНМКНД регламентується “Положенням про електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни”, прийняте рішенням вченої ради ТНПУ, протокол № 3 від 28.10.2014 р.

5.3. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає:

- апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференц-зв'язку тощо), що забезпечують розроблення й використання ЕНМКНД, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання в синхронному й асинхронному режимах;

- інфокомунікаційне забезпечення із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до ЕНМКНД та інших Інтернет-сервісів для реалізації навчального процесу в синхронному та асинхронному режимах;

- програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами) повинно відповідати ліцензійним вимогам або побудованим на програмних продуктах з відкритими вихідними кодами.

5.4. Науково-педагогічні працівники повинні підвищувати свою кваліфікацію щодо організації та володіння технологіями дистанційного навчання шляхом участі в конференціях, науково-методичних семінарах, у підготовці публікацій на відповідну тематику.

6. Нормування роботи науково-педагогічних працівників ТНПУ при здійсненні дистанційного (електронного) навчання

6.1. При плануванні навчальної роботи викладачів, які працюють за дистанційною формою навчання беруться до уваги чинні нормативні документи Міністерства освіти України, а саме: «Положення про дистанційне навчання», Міністерство освіти і науки України, наказ № 466 від 25.04.2013 р.; «Зміни та доповнення до «Положення про дистанційне навчання»», наказ № 660 від 01.06.2013 р.; «Вимоги до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими напрямками і спеціальностями», наказ № 1518 від 31.10.2013 р.; Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р.; наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів», наказ № 450 від 07.08.2002 р.

6.2. Робота науково-педагогічного працівника ТНПУ при організації навчального процесу за дистанційною формою навчання складається з двох частин: перша - методична робота, що включає розробку дистанційного курсу (підготовка навчально-методичних матеріалів, друга - навчальна робота, що передбачає підтримку навчального процесу за допомогою технологій дистанційного (електронного) навчання.

6.3. Робочий час педагогічних та науково-педагогічних працівників, що забезпечують дистанційне навчання, для виконання навчальних, методичних, наукових, організаційних та інших робіт, не повинен перевищувати річний робочий час, що визначений Кодексом законів про працю України та Законом України «Про вищу освіту».

6.4. Навчальні плани та робочі програми для дистанційної форми складають відповідно до структури планів та програм денної форми навчання, за винятком розподілу навчального навантаження.

6.5. Навчальні плани та робочі програми для дистанційної форми навчання погоджуються із науково-методичним відділом та з центром дистанційного навчання.

6.6. Кількість годин для аудиторної роботи для денної форми навчання з використанням технологій дистанційного (електронного) навчання може бути зменшена до 20% від загального обсягу відведеного на вивчення навчальної дисципліни у навчальному плані.

6.7. Зменшення кількості аудиторних годин для денної форми навчання з використанням технологій дистанційного (електронного) навчання для денної форми навчання з використанням технологій дистанційного (електронного) навчання здійснюється рішенням кафедри, але після відповідного заключення центру дистанційного навчання, щодо готовності електронного курсу відповідної дисципліни.

6.8. Кількість запланованих годин для самостійного вивчення (орієнтовно, тому, що студент сам планує час, необхідний йому для самостійної роботи) становить 80 - 90% від загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення навчальної дисципліни на одну групу. Частка аудиторних семінарських, практичних, лабораторних робіт, що проводяться очно або/і у синхронному (он-лайн) режимі - 10-20%.

6.9. Загальне навантаження викладача в режимі реального часу (очні, он-лайн заняття) для окремої дисципліни не повинен перевищувати 50% від відповідного аудиторного навантаження викладача для денної форми.

6.9. Індивідуальна робота може проводитися у синхронному та асинхронному режимах. Навантаження викладача на індивідуальну роботу повинно становити не більше 10% від кількості годин відведених у реальному часі.

6.10. Навчальний процес за дистанційною формою навчання може проводитися за послідовною чи паралельною моделлю (табл. № 1, 2).

Таблиця № 1.

Приклад графіку навчального процесу для послідовної моделі

тиждень	дисципліна 1	дисципліна 2	дисципліна 3
1	ВНМ		
2	ПВЗ		
3	КЗ	ВНМ	
4		ПВЗ	ВНМ
5		КЗ	ПВЗ
6			КЗ

Таблиця № 2.

Приклад графіку навчального процесу для паралельної моделі

тиждень	дисципліна 1	дисципліна 2	дисципліна 3
1	ВНМ	ВНМ	ВНМ
2			
3	ПВЗ		ПВЗ
4	КЗ		
5		ПВЗ	
6		КЗ	КЗ

Примітка: ВНМ - видача навчальних матеріалів та завдання;

ПВЗ - подання виконаного завдання;

КЗ - контроль викладача за виконанням завдання

6.11. Незначні зміни до норм планування для дистанційної форми навчання можна вносити за погодженням з науково-методичним відділом та з центром дистанційного навчання.

Текст «Положення про дистанційне навчання в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка»

розміщено на ВЕБ-сторінках:

www.tnpu.edu.ua

elr.tnpu.edu.ua

Підписано до друку __.2017 р. Формат 60x84 /8

Друк-Rizo. Гарнітура Times New Roman-11

Обсяг - 0,5 др. арк. Наклад 100 прим.

Замовлення № ____

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

Видавничо-поліграфічний центр

Адреса університету і видавництва:

46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2.